Nr 52

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av motioner angående mätningen av luftföroreningar.

Till jordbruksutskottet har hänvisats följande av utskottet till behandling i ett sammanhang upptagna motioner:

dels 1971:268 av fru Anér m. fl. (fp), vari hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att en utredning tillsätts med uppgift att undersöka möjligheterna att upprätta ett landsomfattande nät av mätstationer för kontinuerlig bevakning av luftföroreningar och förändringar i atmosfären,

dels 1971:210 av herr Bohman m. fl. (m), vari såvitt nu är i fråga hemställts att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla att ett nät av fasta stationer för mätning av luftens kvalitet snarast uppbyggs.

Utskottet

I föreliggande motioner påtalas de stora skaderisker som är förenade med de alltmer ökande luftföroreningarna. Motionärerna hävdar att de förefintliga anordningarna i vårt land för mätningar av sådana föroreningar är otillfredsställande. Vidare framhålls bl. a. angelägenheten av att kopplingen mellan vårt eget och andra nationella nät för mätningar förbättras, särskilt med tanke på att vi så småningom måste komma fram till ett globalt nät av mätstationer.

Vid 1970 års riksdag behandlades motioner om ett landsomfattande nät av mätstationer för luftföroreningar. I utlåtande över motionerna (JoU 1970:46) anförde jordbruksutskottet, som inhämtat yttranden från naturvårdsverket och Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, att mätningar och luftundersökningar syftande till att klarlägga de i motionerna berörda problemen sedan lång tid pågått och alltjämt bedrevs såväl internationellt som i vårt land. Utskottet underströk angelägenheten av att alla ansträngningar görs för att motverka det allvarliga hot mot vår miljö som luftföroreningarna innebär och att såvitt möjligt de därav uppkommande skadeverkningarna begränsas. Utbyggnaden av ett väl fungerande kontrollsystem utgjorde självfallet ett mycket viktigt led i dessa strävanden. Emellertid pågick ett betydande arbete på förevarande område såväl i vårt land som i andra länder, och berörda svenska

myndigheter följde utvecklingen med stor uppmärksamhet. Utskottet fann mot bakgrund härav och med hänvisning till det arbete som bl. a. med svensk medverkan sker inom OECD inte skäl påfordra någon sådan särskild utredning i ämnet som föreslogs i motionerna. Utskottet avstyrkte således motionerna, vilka avslogs av riksdagen.

Luftföroreningarna utgör fortfarande ett mycket allvarligt hot mot miljön. Verksamheten för att motverka dessa föroreningar är i Sverige främst inriktad på förebyggande åtgärder. Insikten om behovet av ett effektivt mätnings- och varningssystem synes emellertid ha vuxit sig allt starkare att döma av den aktivitet som på olika håll kommit till uttryck på detta område. Utskottet vill härutinnan särskilt framhålla att Internationella meteorologiska institutet i Stockholm sedan mitten av 1950-talet deltar i ett europeiskt och delvis utomeuropeiskt samarbete för vissa observationer av luftens beskaffenhet, vilka under 1960-talet kompletterats med mätningar av luftföroreningar, t. ex. svaveldioxid och stoft enligt rekommendationer av OECD. Vid institutionen utförs sedan 1962 regelbundna mätningar av atmosfärens koldioxidhalt genom provtagning vid flygningar över Skandinavien samt mellan Skandinavien, Nordamerika och Japan. En av OECD rekommenderad experimentstation för låga luftföroreningsnivåer har uppförts på svenska västkusten. Vidare har initiativ tagits till nordiskt och intereuropeiskt samarbete för kartläggning av svavelföroreningarna med Nordforsk som samordnande organ för de nordiska länderna. Planerna innebär bl. a. att ett stort antal mätstationer skall anläggas runt om i Europa och att de i de nordiska länderna framkomna mätningsresultaten skall sammanställas och analyseras av en speciell organisation vid det norska institutet för luftforskning. Vad gäller den globala situationen planeras enligt rekommendation av den meteorologiska världsorganisationen (World Meteorological Organization) tre stationer, ingående i ett världsomfattande program för bekämpande av luftföroreningar. Spörsmålen om luftföroreningar har även uppmärksammats i Sveriges nationalrapport till FN rörande den mänskliga miljön. Det kan bl. a. nämnas att i rapporten föreslås att FN upprättar en informationscentral med omedelbar uppgift att samordna pågående mätningar av föroreningen av luft, vatten, marken och de levande organismerna samt med målet att bedöma dessa resultat med hänsyn till den internationella föroreningssituationens skadliga följder. Informationscentralen bör pröva möjligheten av att samordna de lokala mätningarna och observationerna till ett mätstationsnät med rollen att vara ett varningssystem för förändringar av betydelse i den globala föroreningssituationen. Det framhålls också bl. a. att de enskilda länderna genom egna nationella insatser bör bidra till det världsomfattande stationsnät som kan komma till stånd.

Såvitt utskottet kunnat bedöma är den aktivitet som utvecklas på

detta område av en betydande omfattning. Det synes emellertid utskottet som om det för de fortsatta strävandena skulle vara av värde med en samlad överblick över det pågående eller planerade arbetet och en på grundval härav företagen prövning av frågan om vilka åtgärder som från svensk sida bör vidtas. Inom den år 1969 tillkallade miljökontrollutredningen har en särskild avdelning till uppgift att framlägga förslag till organisation av ett informationssystem på miljövårdsområdet, vari bl. a. inbegrips luftvården. Enligt utskottets mening är självfallet ett effektivt mätsystem av stor betydelse för framskaffande av informationsmaterial. Utskottet finner lämpligt att motionerna överlämnas till miljökontrollutredningen.

Under hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att motionen 1971:210 såvitt nu är i fråga samt motionen 1971:268 överlämnas till miljökontrollutredningen.

Stockholm den 2 november 1971

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Antby (fp), Johanson i Västervik (s), Hedström (s), Magnusson i Grebbestad (s), Krönmark (m), fru Lindberg (s), herrar Larsson i Borrby (c), Takman (vpk), Johansson i Holmgården (c)*, Leuchovius (m)*, fru Theorin (s) och fru Anér (fp).

* Ej närvarande vid justeringen.

K L Beckmans Tryckerier AB. 1971